

Kirkeministeriet

Notat om erfaringsbaserede forslag til revision af Trossamfundsloven

Til brug for medinddragelse af anerkendte trossamfund og menigheder og deres medlemsorganisationer i forbindelse med revision af trossamfundsloven

Kirkeministeriet, september 2022

Resumé

Trossamfundsloven blev vedtaget i december 2017 efter et omfattende udvalgsarbejde og en offentlig høringsproces med vægt på inddragelse af de anerkendte trossamfund og menigheder. Loven blev enstemmigt vedtaget i Folketinget med opbakning fra alle partier (S, DF, V, LA, ALT, RV, SF og KF), bortset fra Enhedslisten som hverken stemte for eller imod.

Det følger af trossamfundslovens § 25, at kirkeministeren skal fremsætte forslag om en revision af loven, der tager udgangspunkt i en vurdering af erfaringerne med lovens bestemmelser i dens første år. Revisionsbestemmelsen lægger på den baggrund ikke op til grundlæggende ændringer i lovens formål, struktur og indhold, men til konkret begrundede justeringer og opdateringer på baggrund af de indhøstede erfaringer siden lovens ikrafttræden den 1. januar 2018.

Med henblik på at basere revisionen af trossamfundsloven på et tilstrækkeligt erfaringsgrundlag samt på at sikre en aktiv medinddragelse af trossamfundene besluttede Folketinget i 2021 at udsætte revisionen til folketingsåret 2022-23.

Kirkeministeriet har til brug for revisionen foretaget en intern erfaringsopsamling samt en indledende inddragelse af udvalgte trossamfund på tværs af trosretninger. Resultatet er sammenfattet i dette notat, som i den kommende tid skal danne grundlag for en aktiv og bred medinddragelse af anerkendte trossamfund og menigheder og deres medlemsorganisationer, inden der udarbejdes et egentligt lovforslag, som sendes i høring og drøftes med Folketingets partier.

I notatet foreslås og begrundes følgende justeringer og opdateringer af trossamfundsloven og bekendtgørelser m.v. med hjemmel i loven:

1. Forslag vedrørende proceduren ved anerkendelse og ophør af anerkendelsen af trossamfund og menigheder:

- Præcisering af oplysningskrav i forbindelse med anmodning om anerkendelse som trossamfund.
- Lovfæstelse af oplysningskrav i forbindelse med anmodning om anerkendelse som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse.
- Lovfæstelse af dokumentationskrav ved anmodninger om ophør af anerkendelse som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse.

2. Forslag vedrørende Trossamfundsregistret og trossamfundenes oplysningspligt:

- Tydeliggørelse af trossamfundenes ansvar for indberetning af årsregnskabet til Trossamfundsregistret.
- Eventuel indførelse af et nyt krav om ekstern revision af trossamfundenes årsregnskaber.
- Indførelse af et nyt krav om brug af elektronisk løsning ved indberetning af donationsoplysninger til Trossamfundsregistret. Kirkeministeriet iværksætter it-udvikling af det digitale Trossamfundsregister med henblik herpå.
- Præcisering af tidsfristen for indberetning af medlemstal.

- Forlængelse af tidsfristen for indberetning af årsregnskab og medlemstal.

3. Forslag vedrørende krav om anerkendelse af dansk ægteskabslovgivning og krav til vielsesforrettere:

- Indførelse af et nyt krav om udtrykkelig anerkendelse af dansk ægteskabslovgivning for alle anerkendte trossamfund.
- Præcisering af løfteerklæringen ved anmodning om vielsesbemyndigelse med henblik på anerkendelse af retten til at blive skilt.
- Udvidelse af dekorumkravet for vielsesforrettere ved udøvelse af vielsesretten.
- Fastholdelse af det gældende krav til vielsesforrettere om gennemførelse af kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre.

Indholdsfortegnelse

1.	Trossamfundsloven og tilhørende bekendtgørelser	5
2.	Kilder til erfaringer med trossamfundsloven.....	7
2.1.	Kirkeministeriets administration og tilsyn	7
2.2.	Rigsrevisionens gennemgang af Trossamfundsregistret	9
2.3.	Inddragelse af trossamfund og menigheder	10
3.	Erfaringer og forslag vedrørende proceduren ved anerkendelse og ophør af anerkendelsen af trossamfund og menigheder.....	12
3.1.	Præcisering af oplysningskrav i forbindelse med anmodning om anerkendelse som trossamfund.....	12
3.2.	Lovfæstelse af oplysningskrav i forbindelse med anmodning om anerkendelse som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse.....	15
3.3.	Lovfæstelse af dokumentationskrav ved anmodninger om ophør af anerkendelse som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse.....	16
4.	Erfaringer og forslag vedrørende Trossamfundsregistret og trossamfundenes oplysningspligt.....	18
4.1.	Tydeliggørelse af trossamfundenes ansvar for indberetning af årsregnskabet til Trossamfundsregistret	19
4.2.	Eventuelt nyt krav om ekstern revision af trossamfundenes årsregnskaber.....	19
4.3.	Nyt krav om brug af elektronisk løsning ved indberetning af donationsoplysninger til Trossamfundsregistret.....	20
4.4.	Præcisering af tidsfristen for indberetning af medlemstal.....	21
4.5.	Forlængelse af tidsfristen for indberetning af årsregnskab og medlemstal	22
5.	Erfaringer og forslag vedrørende trossamfunds og vielsesforretters anerkendelse af dansk ægteskabslovgivning m.v.....	23
5.1.	Nyt krav om udtrykkelig anerkendelse af dansk ægteskabslovgivning for alle anerkendte trossamfund	24
5.2.	Præcisering af løfteerklæringen ved anmodning om vielsesbemyndigelse med henblik på anerkendelse af retten til at blive skilt	24
5.3.	Udvidelse af dekorumkravet for vielsesforrettere ved udøvelse af vielsesretten.....	25
5.4.	Fastholdelse af det gældende krav til vielsesforrettere om gennemførelse af kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre.....	26

1. Trossamfundsloven og tilhørende bekendtgørelser

Den 1. januar 2018 trådte [lov om trossamfund uden for folkekirken](#) (trossamfundsloven) i kraft. Loven bygger på et omfattende udvalgsarbejde med inddragelse af eksperter og repræsentanter for andre trossamfund, herunder gennemførelse af offentlige hørings- og debatmøder, som bidrag til udvalgets endelige betænkning nr. 1564/2017.

Loven blev enstemmigt vedtaget i Folketinget med opbakning fra S, DF, V, LA, ALT, RV, SF og KF, idet EL hverken stemte for eller imod. Loven indfrie de dermed grundlovens løfteparagraf i § 69 om, at "de fra folkekirken afvigende trossamfunds forhold ordnes ved lov".

Det følger af trossamfundslovens § 25, at kirkeministeren skal fremsætte forslag om en revision af loven, der tager udgangspunkt i en vurdering af erfaringerne med lovens bestemmelser i dens første år. Revisionsbestemmelsen lægger på den baggrund ikke op til grundlæggende ændringer i lovens formål, struktur og indhold, men til konkret begrundede justeringer og opdateringer på baggrund af de indhøstede erfaringer siden lovens ikrafttræden den 1. januar 2018.

Ved vedtagelsen af trossamfundsloven i 2017 fastsatte § 25, at revisionen skulle ske i folketingsåret 2021-22. På grund af Covid-19-situationen i 2020-21 var der imidlertid ikke etableret et erfaringsgrundlag i det omfang, som var forudsat ved lovens fastlæggelse af folketingsåret 2021-22 som tidspunkt for revisionen. Samtidig var det et ønske at muliggøre en inddragende proces i forbindelse med forberedelsen af revisionen, herunder ved møder med trossamfund m.fl., hvilket på grund af Covid-19-situationen har været vanskeligt.

Med henblik på, at revisionen af trossamfundsloven hviler på et tilstrækkeligt erfaringsgrundlag, samt at der sker en aktiv medinddragelse af trossamfundene, besluttede Folketinget derfor med vedtagelse af [lov nr. 2390 af 14. december 2021 om ændring af lov om trossamfund uden for folkekirken](#), at revisionen udsættes til folketingsåret 2022-23.

Trossamfundsloven regulerer primært en række grundlæggende forhold vedrørende anerkendte trossamfund, herunder hvad der konstituerer et trossamfund, og hvor mange medlemmer der kræves for at opnå anerkendelse. Trossamfundsloven omfatter omvendt ikke krav om fx registrering eller tilsyn med ikke anerkendte trossamfund.

Med trossamfundsloven blev der indført en række pligter for de anerkendte trossamfund. Anerkendelse giver således trossamfundet pligt til at offentliggøre en række oplysninger om trossamfundenes organisation, trosgrundlag og økonomi, herunder donationer m.v. i Trossamfundsregistret. Kirkeministeriet fører tilsyn med trossamfundenes overholdelse af oplysningspligten. Offentliggørelse og indberetning af visse oplysninger, såsom årsregnskab og medlemsantal, reguleres i [bekendtgørelsen om Trossamfundsregistret](#). Heri reguleres også øvrige forhold om trossamfunds indberetningspligt.

Trossamfund og menigheders mulighed for at søge om bemyndigelse til forkyndere i anerkendte trossamfund til at foretage vielser med borgerlig gyldighed hører under Kirkeministeriets ressort og reguleres derfor i trossamfundsloven med henvisning til bestemmelsen om kirkelig vielse i ægteskabsloven. Forhold vedrørende vielse i anerkendte trossamfund er reguleret ved [bekendtgørelse om vielse i anerkendte trossamfund, der er udstedt med hjemmel i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og i trossamfundsloven](#). Endvidere er der med hjemmel i trossamfundsloven indført en række krav til vielsesforretterne, der reguleres i [bekendtgørelse om sprogkrav til udenlandske vielsesforrettere i anerkendte trossamfund](#) og i [bekendtgørelse om kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre for religiøse forkyndere m.fl.](#) (kursusbekendtgørelsen).

Trossamfundsloven regulerer også forhold vedrørende Det Rådgivende Udvalg vedrørende Trossamfund. Loven regulerer således blandt andet forhold om udvalgets organisation, virke og funktion, herunder udvalgets sammensætning og funktionsperiode. Nærmere regler for udvalget, herunder kadence for møder, honorar m.v., reguleres i [bekendtgørelse om Det Rådgivende Udvalg vedrørende Trossamfund](#).

Nogle lovmæssige forhold vedrørende anerkendte trossamfund reguleres i ressortlovning, der falder uden for Kirkeministeriets ressort. Det gælder fx trossamfunds muligheder for at ansøge relevante myndigheder om visse yderligere fordele såsom opholdstilladelse for udenlandske religiøse forkyndere, som reguleres i udlændingeloven, og skattefradrag, som reguleres i ligningsloven.

2. Kilder til erfaringer med trossamfundsloven

2.1. Kirkeministeriets administration og tilsyn

Trossamfundsloven indebar ved sin ikrafttræden ikke krav om fornyet anerkendelse af allerede anerkendte trossamfund eller om fornyet ansøgning om vielsesbemyndigelse for allerede bemyndigede vielsesforrettere, jf. trossamfundslovens § 24.

Kirkeministeriets administration har således under trossamfundslovens første år været fokuseret på implementering af lovens nye krav til etablering af et Trossamfundsregister, herunder såvel it-udvikling og drift af selve registeret som vejledning og tilsyn med de anerkendte trossamfunds nye oplysningspligt til registeret.

Kirkeministeriets administration omfatter endvidere sagsbehandling af ansøgninger om anerkendelse, ophør eller ændring af anerkendelse for trossamfund og menigheder, samt sager om tilbagekaldelse af anerkendelse, hvis betingelserne for anerkendelse ikke længere er opfyldt. Kirkeministeriet har pr. ultimo august i perioden efter lovens ikrafttræden anerkendt 35 nye trossamfund og menigheder, ligesom 22 trossamfund har ændret status til menigheder omfattet af et trossamfunds anerkendelse. I samme periode har ministeriet tilbagekaldt anerkendelsen for 21 trossamfund og menigheder som led i ministeriets tilsyn, mens 39 trossamfund og menigheder har bedt om at ophøre med at være anerkendte.

Kirkeministeriets administration omfatter desuden sagsbehandling af ansøgninger om vielsesbemyndigelse for religiøse forkyndere i anerkendte trossamfund og menigheder, herunder såvel stående som enkeltstående (ad hoc) vielsesbemyndigelser, samt tilsyn med at vielsesforrettere gennemfører det obligatoriske kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre.

Kirkeministeriets administration omfatter endelig betjening af regeringen og Folketinget samt besvarelse af aktindsigtsansøgninger, Rigsrevisionsundersøgelser, borgerhenvendelser m.v.

Særligt for Kirkeministeriets tilsyn med de anerkendte trossamfunds nye oplysningspligt til det digitale trossamfundsregister gælder det, at Trossamfundsregistret blev sat i drift i november 2018, hvor trossamfundene skulle indberette stamoplysning om kontaktperson, vedtægt, trosgrundlag og ritualer m.v. De første årsregnskaber, der skulle indberettes, vedrørte det regnskabsår, der startede den 1. januar 2018 eller senere. Disse årsregnskaber skulle indberettes senest ultimo maj 2019, hvis trossamfundets regnskabsår fulgte kalenderåret. Kirkeministeriets erfaringer med Trossamfundsregistret og trossamfundenes oplysningspligt bygger således på tilsyn gennemført i perioden 2019-2022 (med oplysninger vedr. 2018-2021).

Kirkeministeriet har ført følgende fire typer af tilsyn i perioden:

- 1) **Tilsyn med indberetning af stamoplysninger:** Et 100% tilsyn med, at der sker indberetning af stamoplysninger for anerkendte trossamfund

og menigheder. Med stamoplysninger menes oplysninger om trossamfundets navn og adresse, kontaktperson samt indberettede dokumenter i form af vedtægter, beskrivelse af trossamfundets trosgrundlag og beskrivelse af trossamfundets ritualer.

- 2) **Tilsyn med indberetning af årsregnskab og medlemstal:** Et 100% tilsyn med, at der sker indberetning af årsregnskab og medlemstal for alle anerkendte trossamfund og menigheder. Dette tilsyn føres to gange årligt hhv. med de trossamfund og menigheder, hvis regnskabsår følger kalenderåret, og de trossamfund og menigheder, hvis regnskabsår ikke følger kalenderåret.
- 3) **Tilsyn med de indberettede medlemstal:** Et 100% tilsyn med anerkendte trossamfunds indberettede medlemstal. Her føres tilsyn med, at anerkendte trossamfund lever op til kravet om mindst at have 50 myndige medlemmer, der enten har fast bopæl i Danmark eller dansk indfødsret, jf. trossamfundslovens § 7, stk. 1, nr. 1.
- 4) **Tilsyn med overholdelse af formkravene for de indberettede årsregnskaber og oplysninger om donationer:** Et stikprøvebaseret tilsyn med et antal anerkendte trossamfund og menigheders årsregnskaber og oplysninger om donationer. Her føres tilsyn med, om det indberettede årsregnskab og oplysninger om donationer lever op til formkravene for disse oplysninger, som de er beskrevet i trossamfundsloven og den tilhørende bekendtgørelse om Trossamfundsregistret. Dette tilsyn føres to gange årligt hhv. med de trossamfund og menigheder, hvis regnskabsår følger kalenderåret og de trossamfund og menigheder, hvis regnskabsår ikke følger kalenderåret.

Kirkeministeriets sagsbehandlingstider har i perioden fra marts 2020 til januar 2022 været væsentligt påvirket af ministeriets håndtering af opgaver som følge af Covid-19, hvilket særligt har givet forsinkelser i forhold til behandling af ansøgninger om anerkendelse og i forhold til gennemførelse af stikprøvetilsyn med trossamfundenes oplysningspligt i denne periode.

En del af baggrunden for sagsbehandlingstiden i forbindelse med anerkendelsessager er dog også sagernes kompleksitet og et hyppigt behov for at indhente supplerende oplysninger fra de ansøgende trossamfund og menigheder.

Tilsvarende er en del af baggrunden for ressourceforbruget i forbindelse med Kirkeministeriets tilsyn med de anerkendte trossamfunds oplysningspligt, at der ikke fastsat standardiserede krav til indberetningernes udformning, når de uploades i Trossamfundsregistret, og at fejlraten i de udtagne stikprøver er høj og giver anledning til langvarige vejlednings- og opfølgingsforløb over for det enkelte trossamfund, som skal rette fejlene.

Disse og andre erfaringer fra Kirkeministeriets administration og tilsyn indgår som væsentlig baggrund for flere af forslagene i dette notat.

2.2. Rigsrevisionens gennemgang af Trossamfundsregistret

Rigsrevisionen har den 13. juni 2022 afgivet [beretning til Folketinget om Kirkeministeriets forvaltning af Trossamfundsregistret](#).

Rigsrevisionen har i den forbindelse gennemgået de indberettede oplysninger for 2020 fra samtlige 417 trossamfund og menigheder i Trossamfundsregistret¹.

Rigsrevisionens undersøgelse viste blandt andet, at 4 pct. af trossamfundene og menighederne pr. 22. februar 2022 ikke levede op til kravene til indberetning af deres medlemstal pr. 1. januar 2021, samt at yderligere 1 pct. af menighederne havde indberettet 0 medlemmer.

Undersøgelsen viste endvidere, at der pr. 22. februar 2022 var fejl og mangler i årsregnskaberne og donationsoplysningerne hos 47 pct. af trossamfundene og menighederne.

Rigsrevisionens undersøgelse af årsregnskaberne og donationsoplysningerne for 2020 var baseret på en gennemgang af, om regnskaberne lever op til kravet om at være aflagt i overensstemmelse med reglerne for regnskabsklasse A i årsregnskabsloven, og om de indeholder alle de påkrævede oplysninger om donationer. I den forbindelse undersøgte Rigsrevisionen konkret, om følgende krav til årsregnskabernes indhold og donationsoplysninger var opfyldt:

- Er der en ledelsespåtegning?
- Er der en resultatopgørelse?
- Er der en balance?
- Er der noter, herunder en redegørelse for anvendt regnskabspraksis?
- Er der information om det samlede donationsbeløb?
- Er det angivet, hvorvidt der er over 20.000 kr. fra samme donator?
- Er der angivet størrelse på donationer over 20.000 kr. fra samme donator?
- Er der angivet navn og adresse på donatorer, som har givet over 20.000 kr.? (Skal dog ikke oplyses, hvis der er tale om enkeltpersoner eller enkeltmandsfirmaer.)

Undersøgelsen viste på den baggrund, at 6 pct. af trossamfundene og menighederne pr. 22. februar 2022 ikke havde indberettet årsregnskabet, mens 12 pct. havde fejl i forhold til kravene i årsregnskabsloven, 11 pct. havde fejl i donationsoplysningerne, og 19 pct. havde fejl både i forhold til kravene i årsregnskabsloven og i donationsoplysningerne.

Rigsrevisionen peger desuden på, at der i 10 pct. af indberetningerne for 2020 ikke er overensstemmelse mellem trossamfundenes selvangivelse i Trossamfundsregistret af, om de har modtaget donationer i 2020, og de faktiske oplysninger om donationer i deres årsregnskaber.

Det bemærkes generelt, at Rigsrevisionens gennemgang af oplysninger i Trossamfundsregistret pr. 22. februar 2022 er gennemført, inden Kirkeministeriets

¹ Undersøgelsen omfatter ikke trossamfund anerkendt efter 2020, da disse ikke har været forpligtet til at aflevere årsregnskaber m.v. vedr. 2020.

eget tilsyn med årsregnskaberne for 2020 hhv. medlemstallet pr. 1. januar 2021 var påbegyndt. Det bemærkes endvidere, at opgørelsen over fejl og mangler ikke tager højde for, at trossamfundene og menighederne i henhold til trossamfundslovens § 22 skal gives mulighed for at afhjælpe mangler ved fx årsregnskaber og oplysninger om medlemstal, hvilket erfaringsmæssigt sker i langt de fleste tilfælde, hvor der konstateres fejl som led i Kirkeministeriets stikprøvetilsyn. Endelig tager opgørelsen ikke højde for, at manglende eller fejlbehæftede oplysninger i flere tilfælde skyldes verserende sager om fx ændring af et anerkendt trossamfunds status i Trossamfundsregistret fra trossamfund til menighed omfattet af et andet anerkendt trossamfund.

Ikke desto mindre tegner Rigsrevisionens gennemgang et billede af, at mange trossamfund og menigheder har svært ved at få indberettet de påkrævede oplysninger til tiden og ved at overholde kravene til, hvordan det skal ske. Dette indgår som væsentlig baggrund for flere af forslagene i dette notat.

2.3. Inddragelse af trossamfund og menigheder

Folketingets beslutning om at udsætte revisionen af trossamfundsloven til folketingsåret 2022-23 skete ifølge bemærkningerne til lovforslaget med henblik på, at revisionen af trossamfundsloven hviler på et tilstrækkeligt erfaringsgrundlag, samt at der sker en aktiv medinddragelse af trossamfundene.

Kirkeministeriet har på den baggrund i en indledende fase foretaget en intern erfaringsopsamling samt gennemført et antal fokusgruppeinterviews med udvalgte anerkendte trossamfund og menigheder på tværs af trosretninger med henblik på en foreløbig belysning af trossamfunds og menigheders erfaringer med loven siden dens indførelse.

Danske Kirkers Råd har endvidere på egen foranledning indleveret en række forslag til revision af trossamfundsloven, der tager udgangspunkt i en intern erfaringsopsamling blandt rådets medlemskirker. Forslagene omfatter blandt andet forslag om udsættelse af fristen for indberetning af årsregnskaber til Trossamfundsregisteret og forslag om øget mulighed for fritagelse for krav til vielsesforrettere om gennemførelse af det obligatoriske kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre. Disse forslag adresseres i dette notat.

Dette notat sammenfatter erfaringsindsamlingen i den indledende fase og danner udgangspunkt for en fortsat aktiv medinddragelse af de anerkendte trossamfund og menigheder og medlemsorganisationer i den næste fase. Inddragelsen vil ske dels på to møder i efteråret 2022 for trossamfundene henholdsvis på Sjælland og i Jylland, dels gennem mulighed for at afgive skriftlige høringsvar til notatet.

Det er herefter hensigten at drøfte et konkret lovforslag med Folketingets partier med henblik på fremsættelse for Folketinget i begyndelsen af 2023.

I det følgende præsenteres 11 konkrete forslag til ændringer i forbindelse med revisionen af trossamfundsloven på baggrund af de hidtidige erfaringer med loven. Ændringerne er samlet under tre hovedoverskrifter:

Side 11
Akt nr. 242560

- Forslag vedrørende proceduren ved anerkendelse og ophør af anerkendelsen af trossamfund og menigheder.
- Forslag vedrørende Trossamfundsregistret og trossamfundenes oplysningspligt.
- Forslag vedrørende krav om anerkendelse af dansk ægteskabslovgivning og krav til vielsesforrettere.

3. Erfaringer og forslag vedrørende proceduren ved anerkendelse og ophør af anerkendelsen af trossamfund og menigheder

I forbindelse med anmodninger om anerkendelse eller ophør af anerkendelse som trossamfund hhv. som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse oplever Kirkeministeriet ofte, at der er usikkerhed hos ansøgeren om proceduren og oplysningskravene, og at der er behov for at indhente supplerende oplysninger eller dokumentation, herunder til brug for forelæggelse og behandling af anmodningen hos Det Rådgivende Udvalg vedrørende Trossamfund. Uklarhed om kravene og indhentning af supplerende oplysninger og dokumentation forlænger ofte sagsbehandlingstiden unødigt.

Erfaringer i forbindelse med bl.a. medieomtale af visse forkynderes medvirken til indgåelse af religiøse ægteskabs- og/eller skilsmissekontrakter, der indeholder en række krav for at opnå fx skilsmisse, og som tillægges juridisk værdi i visse andre lande fx i forhold til at kunne indgå nyt ægteskab (se nærmere afsnit 5 nedenfor), viser desuden, at Trossamfundsregisteret ikke med de nuværende åbenhedskrav gør det muligt at fastslå, om sådanne forkyndere eventuelt er tilknyttet anerkendte trossamfund.

Kirkeministeriet foreslår derfor, at der i forbindelse med revisionen af trossamfundsloven gennemføres følgende tiltag:

- Præcisering af oplysningskrav i forbindelse med anmodning om anerkendelse som trossamfund.
- Lovfæstelse af oplysningskrav i forbindelse med anmodning om anerkendelse som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse.
- Lovfæstelse af dokumentationskrav ved anmodninger om ophør af anerkendelse som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse.

3.1. Præcisering af oplysningskrav i forbindelse med anmodning om anerkendelse som trossamfund

Kirkeministeriet foreslår, at kravene til indholdet af anmodninger om anerkendelse som trossamfund præciseres for at lette den efterfølgende sagsbehandling og for at imødekomme eventuelle tvivlsspørgsmål hos ansøgere.

Kirkeministeriet foreslår konkret:

- Indførelse af krav om, at anmodning om anerkendelse som trossamfund skal være vedlagt et udfyldt ansøgningsskema. Ansøgningsskemaet skal udfyldes på en af Kirkeministeriet udarbejdet skabelon. På sigt kan processen understøttes digitalt.
- Indførelse af krav om, at anmodning om anerkendelse skal indeholde oplysning om trossamfundets faste forkynder(e). Oplysningen indgår i Trossamfundsregisteret og afgives årligt af trossamfundet på tro og love. Kravet vil således også gælde allerede anerkendte trossamfund.

- Præcisering af kravet i trossamfundslovens § 7, stk. 2, nr. 7, om fremsendelse af årsregnskab som en del af anmodningen om anerkendelse. Med præciseringen tydeliggøres, at årsregnskabet skal være revideret **eller reviewet** og give et retvisende billede af trossamfundets økonomiske forhold.

Forslaget om anvendelse af et obligatorisk ansøgnings-skema har til formål at skabe større transparens og tydelighed om de krav, der som udgangspunkt stilles for, at en anmodning om anerkendelse vurderes at være tilstrækkeligt oplyst. Forslaget vil desuden bidrage til at mindske sagsbehandlingstiden, særligt i relation til indhentning af supplerende oplysninger.

Ændringen pålægger ikke trossamfund, der søger om anerkendelse, nye eller skærpede krav, men tydeliggør de krav, der i praksis allerede stilles i den konkrete sagsbehandling. Der er således tale om justeringer, som kan siges naturligt at følge af konkret praksis i sagsbehandlingen i Kirkeministeriet og i Det Rådgivende Udvalg vedrørende Trossamfund.

Forslaget om indførelse af krav om, at anmodning om anerkendelse skal indeholde oplysninger om trossamfundets faste forkynder(e), vil medvirke til at sikre viden om forkynderen og dennes baggrund og understøtter dermed efterprøvelsen af, om der er tale om et trossamfund. Samtidig bidrager forslaget om, at oplysningerne fremover fremgår af Trossamfundsregistret, til at skabe yderligere åbenhed om trossamfundenes forhold. Kravet vil komme til at fremgå som et nyt nr. i § 7, stk. 2, i trossamfundsloven.

Forslaget om præcisering af kravet til fremsendelse af et revideret årsregnskab i forbindelse med anmodning om anerkendelse, således at trossamfundet kan vælge enten at indsende et revideret eller et reviewet regnskab, udgør efter sin ordlyd en lempelse af trossamfundslovens § 7, stk. 2, nr. 7. Ændringen er imidlertid en lovfæstelse af den hidtidige praksis, som det ifølge lovens forarbejder var hensigten at videreføre (jf. afsnit om gældende ret).

Det bemærkes, at denne ændring skal ses uafhængigt af overvejelserne i afsnit 4.2 om, at anerkendte trossamfunds og menigheders årsregnskaber skal være revideret af en godkendt revisor, når de indberettes til Trossamfundsregistret.

Gældende ret

Det er ifølge § 7, stk. 1, i trossamfundsloven en betingelse for anerkendelse, at trossamfundet har

- 1) Mindst 50 myndige medlemmer, der enten har fast bopæl i Danmark eller dansk indfødsret og
- 2) Ikke opfordrer til eller foretager noget, der strider mod bestemmelser i lov eller bestemmelser fastsat i medfør af lov.

§ 7, stk. 2 nr. 1-7, i trossamfundsloven angiver de dokumenter og oplysninger, der skal fremlægges ved anmodning af anerkendelse. Det fremgår således af bestemmelsen, at en anmodning om anerkendelse som trossamfund skal indeholde følgende dokumenter og oplysninger:

- 1) Navn og hjemsted for trossamfundet.
- 2) Antal myndige medlemmer af trossamfundet.

- 3) Trossamfundets vedtægter
- 4) Navn og adresse på den kontaktperson, der er ansvarlig i forhold til Trossamfundsregistret.
- 5) En tekst der udtrykker, beskriver eller henviser til trosgrundlaget eller læretraditionen i trossamfundets religion.
- 6) Dokumentation for eller beskrivelse af trossamfundets centrale ritualer.
- 7) Det seneste årsregnskab, som skal være revideret og give et retvisende billede af trossamfundets økonomiske forhold.

Nogle af oplysningerne er af ren praktisk karakter (nr. 1 og nr. 4), mens andre især tager sigte på at belyse, hvorvidt trossamfundet har en fast struktur og en vis stabilitet (nr. 2, nr. 3 og nr. 7). Kravet om en vedtægt (nr. 3) tjener tillige det formål at belyse, om der er tale om et trossamfund i form af et struktureret fællesskab, jf. trossamfundslovens § 1, samt om der i vedtægterne findes bestemmelser om religionsudøvelsen, der strider mod bestemmelser fastsat i lov eller i medfør af lov.

Foreneligheden med betingelsen i § 7, stk. 1, nr. 2, vil efter omstændighederne også kunne belyses ved de dokumenter og oplysninger, der skal fremlægges efter § 7, stk. 2, nr. 5 og 6. Men især tjener disse bestemmelser til at fastslå, hvorvidt den sammenslutning, der anmoder om anerkendelse, opfylder betingelserne i trossamfundslovens § 1 for at være et trossamfund.

Der stilles ikke i dag krav om, at der skal gives oplysning om trossamfundets forkynder i forbindelse med ansøgningen om anerkendelse. Ofte vil ansøgningen dog indeholde oplysninger om forkynderen og dennes uddannelsesmæssige baggrund. Hvis der søges om vielsesbemyndigelse til en forkynder samtidig med ansøgningen om anerkendelse af trossamfundet, skal der indsendes oplysninger om forkynderen, jf. § 16, jf. § 15, stk. 2, i trossamfundsloven.

Det fremgår ikke udtrykkeligt af trossamfundslovens § 7, stk. 2, nr. 7, at årsregnskabet enten kan være revideret eller reviewet. Efter ordlyden af bestemmelsen stilles der således krav om, at regnskabet skal være revideret. Det fremgik dog af bemærkningerne til lovforslaget om trossamfundsloven, at:

”Forslaget til stk. 2, nr. 7, indebærer en lovfæstelse af den nugældende praksis om, at trossamfundet skal indsende det seneste årsregnskab. Årsregnskabet skal være revideret **eller reviewet** af en registreret eller statsautoriseret revisor i henhold til danske standarder for revision eller **review**. Det seneste årsregnskab skal give et retvisende billede af trossamfundets økonomiske forhold.”

Den foreslåede justering af § 7, stk. 2, nr. 7, vil således være en lovfæstelse af den hidtidige praksis fra før vedtagelsen af trossamfundsloven, som i overensstemmelse med lovens forarbejder er videreført.

I praksis indhentes der, ud over de oplysninger der udtrykkeligt nævnes i trossamfundslovens § 7, stk. 2, desuden en beskrivelse af eller dokumentation for trossamfundets religiøse forkynders uddannelsesbaggrund og en beskrivelse af trossamfundets evt. bånd til internationale organisationer. Denne praksis tænkes videreført.

3.2. Lovfæstelse af oplysningskrav i forbindelse med anmodning om anerkendelse som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse

Kirkeministeriet foreslår, at der lovfæstes krav til anmodningen om anerkendelse som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse. Der er - bortset fra kravet om oplysninger om menighedens forkynder - ikke tale om indførelse af nye eller skærpede krav til anmodning om anerkendelse som menighed, men om en lovfæstelse af hidtidig praksis.

Nærmere bestemt foreslås det, at det kommer til at fremgå af trossamfundslovens § 8, at en anmodning om anerkendelse som menighed omfattet af et anerkendt trossamfund skal indeholde følgende oplysninger:

- 1) Navn og hjemsted for menigheden.
- 2) Antal myndige medlemmer af menigheden.
- 3) Menighedens vedtægter.
- 4) Navn og adresse på den kontaktperson, der er ansvarlig for menigheden i forhold til Trossamfundsregistret.
- 5) Det seneste årsregnskab, som skal være revideret eller reviewet og give et retvisende billede af menighedens økonomiske forhold.
- 6) Dokumentation for, at trossamfundet ønsker menigheden omfattet af trossamfundets anerkendelse.
- 7) Dokumentation for, at menigheden ønsker at være omfattet af trossamfundets anerkendelse.

Ovenstående følger samme struktur som § 7, stk. 2, vedrørende anerkendelse som trossamfund, idet nogle af oplysningerne er af rent praktisk karakter (nr. 1 og nr. 4), mens andre skal belyse, hvorvidt menigheden har en fast struktur og en vis stabilitet (nr. 2, 3 og nr. 5). De øvrige oplysninger har til formål at sikre, at både trossamfund og menighed ønsker, at menigheden omfattes af trossamfundets anerkendelse.

Kravene gælder både, når allerede anerkendte trossamfund anmoder om anerkendelse af nye menigheder eller om anerkendelse som menighed tilknyttet et andet anerkendt trossamfund, og når et ikke anerkendt trossamfund ansøger om anerkendelse som et trossamfund med en underliggende menighedsstruktur.

Formålet med forslaget er at skabe større transparens og tydelighed om de krav, der som udgangspunkt stilles for, at en anmodning om anerkendelse som menighed omfattet af et anerkendt trossamfunds anerkendelse vurderes at være tilstrækkeligt oplyst. Forslaget vil desuden bidrage til at mindske sagsbehandlingstiden, særligt i relation til indhentning af supplerende oplysninger.

Ændringen pålægger ikke trossamfundene eller menighederne nye eller skærpede krav, men tydeliggør de krav, der i praksis allerede stilles ved behandling af konkrete anmodninger. Der er således tale om justeringer, som kan siges naturligt at følge af konkret praksis i sagsbehandling ved anmodninger om anerkendelse som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse.

Som en konsekvens af forslaget under afsnit 3.1. om oplysning om trossamfundets faste forkyndere(e), vil opregningen blive suppleret med et krav om, at menighedens skal gives oplysning om sin(e) faste forkynder(e).

Gældende ret

Det følger af § 8 i trossamfundsloven, at et trossamfund, der har underliggende menigheder, ved anmodning om anerkendelse kan indgive en fortegnelse om menighederne med angivelse af betegnelse (menighed, forsamling m.m.), hjemsted, organisationsforhold og økonomiske forhold. Af trossamfundslovens § 8, stk. 2, følger endvidere, at disse menigheder kan anses for anerkendte som en del af trossamfundets anerkendelse, hvis de opfylder betingelsen i trossamfundslovens § 7, stk.1, nr. 2 (ikke foretage sig noget der strider mod bestemmelser fastsat ved lov).

I bemærkningerne til lovforslaget om trossamfundsloven blev de krav, der stilles til anmodning om anerkendelse af menigheder, uddybet. Det følger heraf, at:

1. Menigheden skal have en selvstændig organisation nedfældet i en vedtægt.
2. Menigheden skal have et regnskab, der dog kan være forbundet til trossamfundets.
3. Der skal foreligge en anmodning fra trossamfundet.

Det fremgår dog ikke eksplicit af trossamfundsloven, hvilke krav der stilles til anmodning om anerkendelse som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse.

3.3. Lovfæstelse af dokumentationskrav ved anmodninger om ophør af anerkendelse som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse

Kirkeministeriet foreslår, at bestemmelsen i trossamfundsloven § 10 om, at anerkendelsen af et trossamfund ophører, hvis trossamfundet anmoder herom, eller hvis anerkendelsen tilbagekaldes, jf. § 22, suppleres med et stk. 2 om, at en anerkendelse som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse ophører, hvis menigheden og trossamfundet anmoder herom, eller hvis menighedens eller trossamfundets anerkendelse tilbagekaldes, jf. § 22. Forslaget tænkes nærmere bestemt udmøntet i form af et krav om, at anmodning om ophør af anerkendelsen som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse vedlægges dokumentation i form af et referat fra generalforsamlingen eller lignende i menigheden, hvor beslutning om ophør er truffet, samt en erklæring fra trossamfundet om, at menigheden ikke fremover skal være omfattet af trossamfundets anerkendelse.

Formålet hermed er at skabe større transparens og tydelighed om de krav, der stilles for, at en anmodning om ophør af anerkendelsen som menighed vurderes at være tilstrækkeligt dokumenteret. Forslaget vil desuden bidrage til, at sagsbehandlingstiden mindskes, da trossamfund og menigheder i højere grad forventes at fremsende fyldestgørende dokumentation sammen med anmodningen.

Ændringen pålægger ikke menigheder, der anmoder om ophør af anerkendelse som menighed omfattet af et trossamfunds anerkendelse, nye eller skærpede krav, men tydeliggør de krav, der i praksis allerede stilles i den konkrete sagsbehandling.

Gældende ret

Det følger af § 10 i trossamfundsloven, at en anerkendelse af et trossamfund ophører, hvis trossamfundet anmoder herom, eller hvis anerkendelsen tilbagekaldes, jf. § 22. Da der ikke er nogen form for pligt til at søge anerkendelse, men dette helt beror på trossamfundets egen beslutning, kan trossamfundet når som helst vælge at bringe anerkendelsen til ophør.

Bestemmelsen i trossamfundslovens § 10 fortolkes i praksis til også at omfatte ophør af anerkendelse af menigheder omfattet af et trossamfunds anerkendelse. I disse sager stilles der som led i sagens oplysning krav om, at der indsendes referat fra generalforsamlingen eller lignende i menigheden, hvor beslutning om ophør er truffet, samt en erklæring fra trossamfundet om, at menigheden ikke fremover skal være omfattet af trossamfundets anerkendelse.

4. Erfaringer og forslag vedrørende Trossamfundsregistret og trossamfundenes oplysningspligt

Som nævnt i afsnit 2.1 er en del af baggrunden for et betydeligt ressourceforbrug i forbindelse med Kirkeministeriets tilsyn med de anerkendte trossamfunds oplysningspligt, at der ikke fastsat standardiserede krav til indberetningernes udformning, når de uploades i Trossamfundsregistret, og at fejlraten i de udtagne stikprøver er høj og giver anledning til langvarige vejlednings- og opfølgingsforløb over for det enkelte trossamfund, som skal rette fejlene.

Som nævnt i afsnit 2.2 viste Rigsrevisionens gennemgang af oplysninger for 2020 fra samtlige 417 trossamfund og menigheder i Trossamfundsregistret endvidere, at der pr. 22. februar 2022 var fejl og mangler i årsregnskaber og donationsoplysninger hos 47 pct. af trossamfundene og menighederne.

Blandt andet på den baggrund konkluderer Rigsrevisionen, at Trossamfundsregistret ikke i tilstrækkelig grad bidrager til lovens formål om at sikre større åbenhed og gennemsigtighed om trossamfundenes økonomi og organisation.

Kirkeministeriet bemærker i den forbindelse, at det af lovbemærkningerne til trossamfundsloven fremgår, at formålet med den digitale selvbetjeningsløsning i Trossamfundsregistret er, at det enkelte trossamfund selv får ansvaret for, at årsregnskabet indsendes og offentliggøres på Trossamfundsregistrets hjemmeside.

Kirkeministeriet skal således ikke som led i tilsynet revidere eller godkende regnskabet, men påse at det er indsendt og offentliggjort inden for den fastsatte frist, og at det er udformet i overensstemmelse med de fastsatte krav til regnskabs udformning.

Det er med andre ord trossamfundets ansvar at sikre, at regnskabet, herunder oplysningerne om donationer, er korrekte og fyldestgørende, hvilket yderligere understreges af, at trossamfundet i forbindelse med indberetningen til Trossamfundsregistret afgiver en tro- og love-erklæring.

Rigsrevisionens gennemgang af samtlige årsregnskaber og donationsoplysninger for 2020 viser imidlertid, at en meget stor andel af de anerkendte trossamfund og menigheder har vanskeligt ved at overholde formkravene til årsregnskaber og donationsoplysninger.

Med henblik på at nedbringe den store andel af manglende eller fejlbehæftede årsregnskaber og donationsoplysninger foreslår Kirkeministeriet, at der i forbindelse med revisionen af trossamfundsloven gennemføres følgende tiltag:

- Tydeliggørelse af trossamfundenes ansvar for indberetning af årsregnskabet til Trossamfundsregistret.
- Eventuel indførelse af et nyt krav om ekstern revision af trossamfundenes årsregnskaber.

- Indførelse af et nyt krav om brug af elektronisk løsning ved indberetning af donationsoplysninger til Trossamfundsregistret. Kirkeministeriet iværksætter it-udvikling af det digitale Trossamfundsregister med henblik herpå.
- Præcisering af tidsfristen for indberetning af medlemstal.

På baggrund af ønsker fra flere anerkendte trossamfund og menigheder om, at det bliver lettere at foretage den lovpligtige godkendelse af årsregnskaber på sommermøder, foreslås endvidere:

- Forlængelse af tidsfristen for indberetning af årsregnskab og medlemstal.

4.1. Tydeliggørelse af trossamfundenes ansvar for indberetning af årsregnskabet til Trossamfundsregistret

Kirkeministeriet foreslår, at bestemmelsen i trossamfundslovens § 21, stk. 1, præciseres, så det tydeliggøres, at trossamfundene indsender årsregnskabet ved at uploade det på trossamfundets "side" i Trossamfundsregistret. Regnskabet og eventuelle bilag bliver herefter offentligt tilgængelige.

Med ændringen tydeliggøres det, at årsregnskabet indberettes direkte til Trossamfundsregistret af trossamfundet ved digital selvbetjening. Præciseringen er således med til at understrege, at det er trossamfundets forpligtelse at sikre, at årsregnskabet bliver indberettet.

Præciseringen svarer til den hidtidige udmøntning af trossamfundsloven, jf. bekendtgørelse om Trossamfundsregistret § 19, stk. 4.

Gældende ret

Det fremgår af trossamfundslovens § 21, stk. 1, at et anerkendt trossamfund hvert år skal udarbejde og indsende det seneste årsregnskab til Kirkeministeriet med henblik på offentliggørelse på Trossamfundsregistrets hjemmeside.

Bestemmelsen indebærer, at anerkendte trossamfund og de menigheder, der er omfattet af trossamfundets anerkendelse, hvert år skal udarbejde og indsende et årsregnskab. Indsendelsen sker via Trossamfundsregistret, og årsregnskabet bliver offentliggjort på Trossamfundsregistrets hjemmeside, jf. bekendtgørelse om Trossamfundsregistret § 19, stk. 4.

Kirkeministeriet har ikke med bestemmelsen i trossamfundslovens § 21 fået en forpligtelse til at godkende årsregnskabet eller til at revidere det, men med kravet om årlig indsendelse af regnskaberne skabes mere åbenhed og gennemsigtighed om trossamfundenes økonomi og organisation.

4.2. Eventuelt nyt krav om ekstern revision af trossamfundenes årsregnskaber

Som opfølgning på Statsrevisorernes kritik af at 47 % af trossamfundene i 2020 havde fejl i regnskaberne overvejer Kirkeministeriet, om trossamfundenes og menighedernes årsregnskaber skal være revideret af en godkendt revisor, når

de indberettes til Trossamfundsregistret. Dette vil i givet fald være en skærpelse i forhold til årsregnskabslovens aflæggelse af regnskab efter regnskabsklasse A.

Et krav om ekstern revision og dermed en professionel gennemgang af regnskabet, inden det indsendes til Trossamfundsregistret, må forventes at medvirke til en højere kvalitet i de indberettede regnskaber og dermed være med til at sikre den ønskede åbenhed og gennemsigtighed om trossamfundenes økonomi. En væsentligt lavere fejlrate i de indberettede årsregnskaber og donationsoplysninger vil desuden reducere ressourcebehovet i forbindelse med langvarige vejlednings- og opfølgingsforløb over for det enkelte trossamfund, når det skal rette konstaterede fejl og mangler.

Heroverfor står dog at kravet vil være forbundet med både administrative og økonomiske byrder for trossamfundene og menighederne.

Det bemærkes, at overvejelsen skal ses uafhængigt af forslaget i afsnit 3.1 om, at et trossamfund i forbindelse med anmodning om anerkendelse kan vælge at indsende enten et revideret eller et reviewet regnskab.

Gældende ret

Regnskabet skal udarbejdes i overensstemmelse med reglerne i årsregnskabsloven og som minimum aflægges i overensstemmelse med reglerne for regnskabsklasse A, jf. § 16, stk. 1, i bekendtgørelse om Trossamfundsregistret.

Det er ikke et krav i årsregnskabsloven, at der medvirker en godkendt revisor ved udarbejdelse af årsrapport for virksomheder og foreninger i regnskabsklasse A. Hvis en godkendt revisor har underskrevet en påtegning eller erklæring til årsrapporten, skal påtegningen henholdsvis erklæringen indgå i denne.

4.3. Nyt krav om brug af elektronisk løsning ved indberetning af donationsoplysninger til Trossamfundsregistret

Kirkeministeriet foreslår, at der indføres et nyt krav til trossamfund og menigheder om brug af en elektronisk blanket, som Kirkeministeriet stiller til rådighed, ved indberetning af oplysninger om donationer til Trossamfundsregistret.

Hermed vil indberetning af oplysninger om donationer fremover være omfattet af formkrav, og der vil ikke være valgfrihed i forhold til, om oplysningerne synliggøres enten i årsregnskabet eller i et særskilt bilag.

Samtidig foreslås det, at der tilføjes en funktion i Trossamfundsregistret, som gør det muligt, at et trossamfund i forbindelse med tilsynsprocessen kan indberette et nyt årsregnskab, uden at det tidligere regnskab slettes, før det nye er godkendt af ministeriet. Dette vil lette sagsgangen og ressourceforbruget ved tilsynet.

Forslaget om indførelse af et nyt krav om anvendelse af elektronisk løsning til indberetning af oplysninger om donationer har til formål at reducere den høje fejlrate ved indberetning af oplysninger om donationer og vil desuden lette trossamfundenes administrative byrde ved, at det bliver mere gennemskueligt, hvilke informationer der skal indberettes og hvordan.

Samtidig med at der bliver en mere ensartet indberetning af oplysninger om donationer, vil løsningen muliggøre et mere aktivt tilsyn. Løsningen vil således bidrage til at reducere tvivlsspørgsmål hos de indberettende trossamfund, gøre registreringerne mere valide, samtidigt med at det nemmere kan fremsøges, hvor mange donationer der gives til hvilke trossamfund, og hvor de kommer fra (i det omfang, navn og adresse på donator skal oplyses).

Gældende ret

Det følger som nævnt af § 21, stk. 1, i trossamfundsloven, at et anerkendt trossamfund hvert år skal udarbejde og indsende det seneste årsregnskab til Kirkeministeriet med henblik på offentliggørelse på Trossamfundsregistrets hjemmeside.

Af trossamfundslovens § 21, stk. 2, følger det endvidere, at kirkeministeren fastsætter nærmere regler om regnskabs udformning, revision, indsendelse, offentliggørelse m.v., herunder om anvendelse af den digitale løsning, som Kirkeministeriet stiller til rådighed (digital selvbetjening), samt frister herfor.

Bemyndigelsesbestemmelsen i § 21, stk. 2, er udmøntet i bekendtgørelse om Trossamfundsregistret, hvor der er fastsat nærmere regler for indberetningspligten for trossamfund og menigheder samt om anvendelse af registret. I bekendtgørelsens § 17, stk. 1-3, er der således fastsat krav om, hvilke oplysninger der skal gives om donationer, mens det af bekendtgørelsens § 17, stk. 4, fremgår, at oplysningerne om donationer enten kan fremgå af årsregnskabet eller af et bilag til regnskabet.

Indberetning af årsregnskaber og oplysninger om donationer skal pr. 1. januar 2019 opfylde de formkrav, som er beskrevet i §§ 16 og 17 i bekendtgørelse om Trossamfundsregistret. Dette betyder bl.a., at årsregnskabet skal være udformet i overensstemmelse med reglerne i årsregnskabsloven og indeholde oplysninger om det samlede beløb, der er modtaget i donationer, samt specifikation af donationer over 20.000 kr.

4.4. Præcisering af tidsfristen for indberetning af medlemstal

Kirkeministeriet foreslår, at det tydeliggøres i bekendtgørelse om Trossamfundsregistret, at indberetning af medlemstal skal foregå samtidig med indberetning af årsregnskabet. Herved fastsættes en specifik årlig tidsfrist for indberetning af medlemstal.

Formålet er at skabe større klarhed over de krav, der stilles til trossamfund og menigheder vedr. indberetning af oplysninger til Trossamfundsregistret og at reducere behovet for at indlede tilsynssager vedr. manglende indberetning af medlemstal.

Gældende ret

Det følger af bekendtgørelsen om trossamfundsregistrets § 19, stk. 5, at årsregnskabet og evt. tilhørende bilag skal indsendes senest 5 måneder efter regnskabsårets afslutning. Kirkeministeren kan i særlige tilfælde forlænge denne frist med op til 3 måneder.

Det fremgår af trossamfundslovens § 20, stk. 1, at anerkendte trossamfund, skal indberette ændringer i medlemstallet til Trossamfundsregistret. Kravet fremgår også af § 13, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse om Trossamfundsregistret.

I praksis indberettes medlemstallet en gang årligt i forbindelse med indberetning af årsregnskabet. Kravet fremgår således af Kirkeministeriets brev til trossamfundene om åbning for indberetning af årsregnskaber, ligesom Kirkeministeriet i forbindelse med tilsynet med, at årsregnskaberne er indberettet, sikrer, at trossamfund og menigheder har indberettet medlemstal.

4.5. Forlængelse af tidsfristen for indberetning af årsregnskab og medlemstal

Kirkeministeriet foreslår, at fristen for indberetning af årsregnskab og medlemstal, der fremgår af bekendtgørelsen om Trossamfundsregistrets § 19, stk. 5, ændres fra 5 til 8 måneder efter regnskabsårets afslutning.

Formålet med en udvidelse af tidsfristen er at fremme det lokale demokrati i anerkendte trossamfund og menigheder. Før indførelse af trossamfundsloven var det udbredt praksis blandt anerkendte trossamfund og menigheder, at godkendelse af årsregnskabet foregik på årlige sommermøder. Ved indførelse af en tidsfrist for indberetning af årsregnskaber på 5 måneder efter regnskabsårets afslutning er denne tradition blevet vanskeliggjort. Flere anerkendte trossamfund og menigheder har således gjort Kirkeministeriet opmærksom på, at de har været nødt til at afholde ekstraordinære generalforsamlinger, hvori godkendelse af årsregnskabet ofte er det eneste punkt på dagsordenen.

Hvis trossamfundet har skattefradrag efter ligningsloven, vil trossamfundet skulle aflevere gaveskema til Skattestyrelsen senest ved udgangen af maj, jf. § 8, stk. 3, i bekendtgørelse om godkendelse m.v. efter ligningslovens § 8 A, stk. 2, og § 12, stk. 3, af almenvælgørende og almennyttige foreninger, fonde, stiftelser, institutioner m.v. og religiøse samfund her i landet eller i et andet EU/EØS-land. Denne frist ændres ikke, selv om fristen for indsendelse af årsregnskab til Trossamfundsregistret ændres.

Gældende ret

Det følger af § 21 stk. 1, i trossamfundsloven, at et anerkendt trossamfund hvert år skal udarbejde og indsende det seneste årsregnskab til Kirkeministeriet med henblik på offentliggørelse på Trossamfundsregistrets hjemmeside.

Det følger af bekendtgørelsen om Trossamfundsregistrets § 19, stk. 5, at årsregnskabet og evt. tilhørende bilag skal indsendes senest 5 måneder efter regnskabsårets afslutning. Kirkeministerien kan i særlige tilfælde forlænge denne frist med op til 3 måneder.

5. Erfaringer og forslag vedrørende trossamfunds og vielsesforretters anerkendelse af dansk ægteskabslovgivning m.v.

Siden vedtagelsen af trossamfundsloven i 2017 har blandt andet medieomtale i 2020 af eksempler på religiøse ægteskabs- og/eller skilsmissekontrakter, der indeholder en række krav for at opnå fx. skilsmisse, og som tillægges juridisk værdi i visse andre lande fx i forhold til at kunne indgå nyt ægteskab, givet anledning til debat og præciseringer af anden lovgivning.

Ved [lov nr. 415 af 13. marts 2021 om ændring af straffeloven, lov om pas til danske statsborgere m.v. og udlændingeloven](#) (Styrket indsats mod negativ social kontrol m.v.) er der således i straffelovens § 243 (om psykisk vold) indsat en henvisning til negativ social kontrol som eksempel på psykisk vold omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde. I lovbemærkningerne blev det i den forbindelse præciseret, at ægteskabs- og/eller skilsmissekontrakter, der efter deres indhold har til formål at fastholde en person i et ægteskab eller en lignende samlivssituation med henvisning til forestillinger om ærbarhed og/eller familiens generelle status eller udsætte forurettede for anden negativ social kontrol, at isolere en person fra sit barn eller dennes nærmeste, at afpresse en person, eller som på anden vis har til formål at lægge pres på en person til at træffe eller undlade at træffe bestemte livsbeslutninger vedrørende fx skilsmisse eller valg af (kommende) ægtefælle, partner, bopæl eller uddannelse, er udtryk for negativ social kontrol, der – afhængig af de nærmere omstændigheder – kan udgøre psykisk vold.

Det blev desuden præciseret, at straffelovens § 243 i kraft af den almindelige medvirkensregel i straffelovens § 23 også omfatter den, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til udøvelse af psykisk vold omfattet af bestemmelsen. Som eksempel herpå nævner lovbemærkningerne bl.a. religiøse forkyndere og andre personer, der må anses for at have en særlig autoritet i forhold til forurettede og dennes nærmeste, og som ved hjælp af fx udarbejdelsen af en ægteskabs- og/eller skilsmissekontrakt medvirker til, at gerningsmanden over for forurettede udøver negativ social kontrol på en af de førnævnte måder.

Kirkeministeriet foreslår i forlængelse heraf, at der i forbindelse med revisionen af trossamfundsloven gennemføres følgende tiltag:

- Indførelse af et nyt krav om udtrykkelig anerkendelse af dansk ægteskabslovgivning for alle anerkendte trossamfund.
- Præcisering af løfteerklæringen ved anmodning om vielsesbemyndigelse med henblik på anerkendelse af retten til at blive skilt.
- Udvidelse af dekorumkravet for vielsesforrettere ved udøvelse af vielsesretten.
- Fastholdelse af det gældende krav til vielsesforrettere om gennemførelse af kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre.

5.1. Nyt krav om udtrykkelig anerkendelse af dansk ægteskabslovgivning for alle anerkendte trossamfund

Kirkeministeriet foreslår, at der indføres en ny betingelse om, at alle anerkendte trossamfund skal underskrive en tro- og love-erklæring om, at trossamfundet anerkender dansk ægteskabslovgivning, herunder at man i Danmark har ret til at indgå ægteskab, og at man har ret til skilsmisse, herunder på baggrund af at blot en af parterne ønsker det.

Det vil herved blive tydeliggjort over for trossamfundet, at man i Danmark har ret til at indgå ægteskab og ret til at blive skilt, herunder på baggrund af at blot en af parterne ønsker det, også selvom skilsmisse måtte være i strid med trossamfundets religiøse normer. Endvidere vil det efter en konkret vurdering kunne få betydning for trossamfundets anerkendelse, hvis trossamfundets religiøse autoriteter vejleder gifte par eller parter, som ønsker at blive gift, i strid med tro- og loveerklæringen.

Der vil være tale om en skærpelse af kravene til anerkendelse af trossamfund, for så vidt angår vielser og ægteskab. Herved tydeliggøres det, at trossamfundets medvirken til at fastholde personer i ægteskaber mod deres ønske eller til at lægge pres på en person til at træffe eller undlade at træffe bestemte livsbeslutninger vedrørende skilsmisse eller valg af (kommende) ægtefælle med henvisning fx til, at et ægteskab forudsætter en "religiøs" vielse eller ægteskabskontrakt, eller til at skilsmisse kun er mulig, hvis en religiøs autoritet ophæver en "religiøs" vielse eller udfærdiger en "religiøs" skilsmissekontrakt, ikke er acceptabelt.

Tro-og-love-erklæringen vil også skulle afgives af allerede anerkendte trossamfund. For nye trossamfund, der søger om anerkendelse, vil erklæringen skulle afgives i forbindelse med ansøgningen.

Gældende ret

Forslaget indebærer et nyt krav til anerkendte trossamfund.

Der stilles i dag alene krav om, at vielsesforrettere afgiver en erklæring om samvittighedsfuldt at ville overholde dansk lovgivning herunder gældende regler for vielse efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. § 18 i trossamfundsloven.

5.2. Præcisering af løfteerklæringen ved anmodning om vielsesbemyndigelse med henblik på anerkendelse af retten til at blive skilt

Kirkeministeriet foreslår, at den eksisterende bestemmelse om vielsesforretterens løfteerklæring præciseres, således at den pågældende også anerkender, at man i Danmark har ret til at blive skilt, herunder på baggrund af at blot en af parterne ønsker det.

En forkynder i et anerkendt trossamfund skal således allerede i dag i forbindelse med en ansøgning om vielsesbemyndigelse afgive en løfteerklæring om, at den pågældende samvittighedsfuldt vil overholde dansk lovgivning, herunder de gældende regler for vielse efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.

Præciseringen af løfteerklæringen ved ansøgning om vielsesbemyndigelse vil gøre det tydeligt over for forkyndere, som søger om vielsesbemyndigelse, at man har ret til skilsmisse i Danmark, herunder på baggrund af at blot en af parterne ønsker det, også selvom skilsmisse måtte være i strid med trossamfundets religiøse normer.

Det er ofte en del af religiøse forkynderes virke at yde vejledning eller sjælesorg til trossamfundets medlemmer i svære livssituationer og i den forbindelse også at vejlede om skilsmisser. Selv om anerkendte trossamfund og deres forkyndere ikke har formel kompetence i forhold til skilsmisse i Danmark, vil det derfor være af betydning, at det med løfteerklæringen tydeliggøres, at man i Danmark har ret til at blive skilt, herunder på baggrund af at blot en af parterne ønsker det.

Erklæringen vil i den nye udvidede form skulle afgives af vielsesforrettere, når de efter ændringen søger om ad hoc vielsesbemyndigelse eller om en ny stående vielsesbemyndigelse, fx grundet stillingsskifte eller forlængelse af opholdstilladelse.

Gældende ret

Forinden en person bemyndiges til at forrette vielser, skal den pågældende afgive en erklæring om samvittighedsfuldt at ville overholde dansk lovgivning, herunder de gældende regler for vielse efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. § 18 i trossamfundsloven.

Afgivelse af løfteerklæringen skal ses i sammenhæng med, at den religiøse forkynder med vielsesbemyndigelsen får en offentlig bemyndigelse til at foretage vielser med borgerlig gyldighed og er undergivet et dekorumkrav. Dette er også baggrunden for, at løfteerklæringen, hvori vielsesforretteren erklærer at ville overholde den danske lovgivning og hermed de regler og forskrifter, der vedrører den borgerlige side af ægteskabsstiftelsen, afgives samtidig med ansøgningen, og ikke efterfølgende, når vielsesbemyndigelsen er meddelt.

Alle forkyndere, der har søgt om vielsesbemyndigelse siden 1. april 2017, er omfattet af kravet om deltagelse i kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre, jf. afsnit 5.4. På kursus er der bl.a. en gennemgang af reglerne om skilsmisse, om ægtefælles forsørgelsespligt og om forældremyndighed.

5.3. Udvidelse af dekorumkravet for vielsesforrettere ved udøvelse af vielsesretten

Kirkeministeriet foreslår, at der indføres krav om, at religiøse forkyndere, som er bemyndiget til at forrette vielser med borgerlig gyldighed efter trossamfundsloven, ikke i forbindelse med udøvelse af vielsesretten må modarbejde eller underminere demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

En vielsesforretters overtrædelse af et sådant krav vil efter en konkret vurdering kunne betyde, at forkynderens vielsesbemyndigelse tilbagekaldes.

Det gældende dekorumkrav i trossamfundsloven indebærer, at en vielsesbemyndiget forkynder skal udvise en adfærd, der ikke gør den pågældende uegnet eller uværdig til at udøve offentlig myndighed. Det svarer til det dekorumkrav, der gælder for offentlige ansatte, herunder præster i folkekirken.

Formålet med forslaget om at udvide dekorumkravet er udtrykkeligt at understrege, at vielsesforretteren i forbindelse med udøvelse af vielsesretten ikke må modarbejde eller underminere demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Det bemærkes, at en udvidelse af dekorumkravet for vielsesforrettere ved udøvelse af vielsesretten vil gælde alle vielsesforrettere, uanset om vielsesbemyndigelsen er modtaget før eller efter ændringen.

Gældende ret

Det følger af trossamfundslovens § 16, stk. 1, nr. 3, at en vielsesforretter, som udøver af offentlig myndighed skal udvise en adfærd, der ikke gør den pågældende uegnet eller uværdig til at udøve offentlig myndighed.

Kirkeministeren kan tilbagekalde en vielsesbemyndigelse, hvis den bemyndigede ikke længere opfylder dekorumkravet, eller såfremt den bemyndigede ikke i udøvelsen af sin funktion overholder danske lovgivning, herunder de regler, der gælder for vielser efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. trossamfundslovens § 19, stk. 2 og 3.

En vielsesforretters manglende overholdelse af dansk lovgivning, herunder de regler der gælder for vielser efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, kan derfor få betydning for vielsesforretterens adgang til at foretage vielser.

Spørgsmålet om, hvorvidt dekorumkravet er overtrådt, beror på en konkret vurdering. En overtrædelse af dekorumkravet foreligger, hvis den religiøse forkynder har udført handlinger eller udvist en adfærd, der er "egnet" til at fratage vedkommende den agtelse og tillid, som stillingen kræver, fx grovere straffelovsovertrædelser o.l. Det kræver ikke, at der konkret kan påvises et tab af agtelse og tillid i særlige kredse eller hos bestemte personer. Der gælder i dag ikke et udtrykkeligt krav om, at vielsesforretteren under udøvelse af vielsesretten skal have en adfærd, der ikke modarbejder eller underminerer demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

5.4. Fastholdelse af det gældende krav til vielsesforrettere om gennemførelse af kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre

Kirkeministeriet foreslår ikke ændringer i det gældende krav til vielsesforrettere om gennemførelse af kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre, uanset at flere anerkendte trossamfund og menigheder har nævnt, at man ved en revision af trossamfundsloven bør indføre en øget mulighed for fritagelse for kursuskravet. Der er i den forbindelse fra trossamfundenes side stillet forslag om, at der kan gives dispensation, hvis vielsesforretteren har dansk statsborgerskab og har gennemført dansk skolegang og en videregående uddannelse.

Gældende ret

Det følger af § 17, stk. 1, i trossamfundsloven, at tildeling af vielsesbemyndigelse skal betinges af, at vielsesforretteren inden 6 måneder efter tildelingen af bemyndigelsen gennemfører et kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre.

De nærmere regler om kurset herunder regler om fritagelse fra kurset er reguleret i bekendtgørelse nr. 168 af 5. marts 2018 om kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre for vielsesforrettere i trossamfund uden for folkekirken (kursusbekendtgørelsen).

Efter de nugældende regler kan fritagelse meddeles, hvis vielsesforretteren kan dokumentere et tilsvarende kendskab til dansk familieret, frihed og folkestyre, som erhverves ved kursus, jf. trossamfundslovens § 17, stk. 1, 3. pkt. I bekendtgørelsen. Ifølge kursusbekendtgørelsens § 15, stk. 2, kan fritagelse fx ske hvis vielsesforretteren har gennemført et undervisningsforløb med et tilsvarende indhold som findes i kurset i dansk familieret, frihed og folkestyre, eller hvis vedkommende har gennemført undervisningen på pastoralseminariet eller har afsluttet en dansk uddannelse som BA. jur., cand.jur. eller socialrådgiver.

I forbindelse med vedtagelsen af reglerne om kursuskravet var det en forudsætning, at kravet skulle omfatte alle, der søgte om vielsesbemyndigelse efter 1. april 2017, og at der kun rent undtagelsesvis skulle gives dispensation fra kursuskravet, hvis den pågældende vielsesforretter kunne dokumentere et tilsvarende kendskab til dansk familieret, frihed og folkestyre fx gennem tidligere uddannelse eller kursusvirksomhed.

Som det fremgår af forarbejderne til Lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning (Decorumkrav og obligatorisk kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre), som blev vedtaget af Folketinget ved 3. behandling den 15. december 2016, er udgangspunktet således, at kursusdeltagelse er obligatorisk:

”Med lovforslagets § 1, nr. 1, (forslaget til ægteskabslovens § 16, stk. 5) foreslås det i overensstemmelse med den politiske aftale, at det bliver en forudsætning for tildeling af vielsesbemyndigelse til religiøse forkyndere i trossamfund uden for folkekirken, at de gennemfører et kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre. Kurset bliver således obligatorisk for religiøse forkyndere i trossamfund uden for folkekirken, der ønsker vielsesbemyndigelse.”

I forbindelse med behandlingen af lovforslaget oplyste kirkeministeren (svar af 12. december 2016 på spm. 46 til L 30, 2016-17), at der ikke ”er tanker om at lave differentieret kursusindhold alt efter, om den pågældende vielsesforretter er født og opvokset i Danmark eller i udlandet. Tilsvarende vil den kendsgerning, at vielsesforretteren er født og opvokset i Danmark, ikke i sig selv kunne begrunde, at vedkommende fritages fra kursusdeltagelse.”

Kirkeministeriet har siden reglerens ikrafttræden meddelt 21 fritagelser og givet afslag i 11 tilfælde.

Kirkeministeriet har på den baggrund ikke foreslået en udvidelse af muligheden for fritagelse fra kravet om gennemførelse af kursus i dansk familieret, frihed og folkestyre som en del af den kommende revision af trossamfundsloven.